

SXEDIO.49Q

3/13.11.1915: ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Παρά την απόρριψη της προσφοράς της Βρετανίας από την ελληνική φιλοβασιλική Κυβέρνηση Ζαΐμη για παραχώρηση της Κύπρου στην Ελλάδα με αντάλλαγμα η Ελλάδα να μπει στον Α Παγκόσμιο Πόλεμο στο πλευρό των συμμάχων, ανάμεσα στους οποίους βρισκόταν και η Βρετανία οι Κύπριοι εξέφρασαν τη χαρά τους γιατί με αυτή αναγνωρίζονταν οι πόθοι τους για ένωση με την Ελλάδα και επίσημα πλέον, και ήλπιζαν ταυτόχρονα ότι προσφορά θα επαναλαμβανόταν σε κάποιο άλλο στάδιο μετέπειτα.

Μόλις γνώσθηκε η προσφορά της Βρετανίας οι Έλληνες κύπριοι Βουλευτές συνήλθαν υπό την προεδρία του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου και συνέταξαν τρία έγγραφα. Το ένα απευθυνόταν προς τον πρωθυπουργό της Ελλάδας και τα άλλα δυο προς τον υπουργό Αποικιών και τις βρετανικές βουλές.

Λεπτομέρειες έδινε η εφημερίδα "Ελευθερία" στις **3/13** Νοεμβρίου **1915:**

"Κατόπιν της γνωσθείσης λίαν ευαρέστον ειδήσεως ότι η Μ. Βρετανία, επομένη ταις φιελελευθέραις αυτής αρχαίς προσέφερε την Κύπρο εις την Ελλάδα, άπαντες οι Έλληνες βουλευταί της Νήσου εν Λευκωσία και την επαύριον Κυριακήν μετά μακράν διάσκεψιν εν τη Αρχιεπισκοπή υπό την προεδρίαν της Α. Μακαριότητος του Αρχιεπισκόπου συνέταξαν τα κάτωθι έγγραφα εκ των οποίων το εν απευθύνεται προς τον επί των εξωτερικών υπουργόν της Ελλάδος, το δε έτερον προς τον Αποικιών Υπουργόν της Αγγλίας"

(Μεταγλώττιση)

"Υστερα από την γνωσθείσα πολύ ευχάριστη είδηση ότι η Μ. Βρετανία, ακολουθώντας τις

φιλελεύθερες αρχές της προσέφερε την Κύπρο στην Ελλάδα, όλοι οι Έλληνες βουλευτές της Νήσου στη Λευκωσία και την επαύριο Κυριακή ύστερα από μακρά σύσκεψη στην Αρχιεπισκοπή υπό την προεδρία της Α. Μακαριότητας του Αρχιεπισκόπου συνέταξαν τα πιο κάτω έγγραφα από τα οποία το ένα απευθύνεται προς τον υπουργό των Εξωτερικών της Ελλάδας, το δε άλλο προς τον υπουργό Αποικιών Υπουργόν της Αγγλίας"

Το έγγραφο που διαβιβάστηκε προς τον υπουργό των Εξωτερικών της Ελλάδας μέσω του Έλληνα Προξένου στην Κύπρο έχει ως ακολούθως:

Το έγγραφο για την Ελληνική Κυβέρνηση έχει ως εξής:

Εν Λευκωσία τη **26/8** Νοεμβρίου **1915**

Προς τον Εξοχώτατον Πρωθυπουργόν της Ελλάδος.

Εξοχώτατε,

Λαμβάνομεν την τιμήν να επισυνάψωμεν Υμίν ὡδε αντίγραφον εγγράφου, αναφερομένου εις την γενναιόφρονα απόφασιν της Μεγάλης Βρετανίας περί αποδόσεως της Κύπρου εις την Μητέρα Ελλάδα, διαβιβασθέντος υφ' ημών εις τον εντιμότατον Υπουργόν διά της Αυτού Εξοχώτητος του Υπάτου Αρμοστού της Κύπρου.

Το έγγραφον τούτο ερμηνεύει, Εξοχώτατε τας σκέψεις και τα αισθήματα ημών κατά τας ιστορικές ταύτας στιγμάς του εθνικού ημών βίου.

Κοινοποιούντες ευλαβώς τούτο εις την κυβέρνησιν της ελευθέρας πατρίδος ερμηνεύομεν συγχρόνως εν ονόματι του κυπριακού λαού την πεποίθησιν, ότι η ελληνική Κυβέρνησις θέλει παράσχει πάσαν αυτής την προσοχήν εις την εθνικήν αγωνίαν μεθ' ης ο Κυπριακός λαός αναμένει την εκπλήρωσιν των προαιωνίων αυτού πόθων, ἅμα να συμμετάσχη εις πάσαν θυσίαν υπέρ λαμπροτέρων εθνικών ημερών.

Επί τούτοις διατελούμεν μετά πάσης απόψεως και τιμής

Ο Κύπρου Κύριλλος

Οι Έλληνες βουλευταί.

Π. Κωναντινίδης, Θ. Θεοδότου, Α. Λιασίδης,
Ευαγγ, Χατζηϊωάννου, Λ. Ε Λουΐζου, Ι Κυριακίδης, Ν. Κλ.
Λανίτης και Ε. Ν. Ζήνων.

(Μεταγλώττιση εγγράφου προς την Ελληνική Κυβέρνηση)

Εξοχότατε,

Λαμβάνουμε την τιμή να επισυνάψουμε σε Σας
εδώ αντίγραφο εγγράφου, που αναφέρεται στη
γενναιόφρονα απόφαση της Μεγάλης Βρετανίας για
την απόδοση της Κύπρου στη Μητέρα Ελλάδα, που
διαβιβάστηκε από μας στον εντιμότατο Υπουργό διά
της Αυτού Εξοχότητος του Υπάτου Αρμοστή της Κύπρου.

Το έγγραφο τούτο ερμηνεύει, Εξοχότατε τις
σκέψεις και τα αισθήματα μας κατά τις ιστορικές
αυτές στιγμές του εθνικού μας βίου.

Κοινοποιούντες ευλαβώς τούτο στην κυβέρνηση
της ελεύθερης πατρίδας ερμηνεύομε συγχρόνως στο
όνομα του κυπριακού λαού την πεποίθηση, ότι η
ελληνική Κυβέρνηση θα παράσχει όλη την προσοχήν της
στην εθνική αγωνία με την οποία ο Κυπριακός λαός
αναμένει την εκπλήρωση των προαιώνιων του πόθων,
μόλις συμμετάσχει σε κάθε θυσία υπέρ λαμπρότερων
εθνικών ημερών.

Πρόσθετε η "Ελευθερία":

"Την δ' Θην περίπου πρωινήν της παρελθούσης
Δευτέρας η Α. Μ ο Αρχιεπίσκοπος και οι Έλληνες
βουλευταί μετέβησαν εν σώματι εις τον Μέγαν
Αρμοστήν της Νήσου Σερ Ευγένιον Κλώσον το κάτωθι
έγγραφον.

Η Α. Μακαριότης ο Αρχιεπίσκοπος επιδίδων το
έγγραφον είπε περίπου τα εξής:

Ακριβώς, Εξοχώτατε, προ ενός έτους, εγώ τε και
οι βουλευταί είχομεν την τιμήν να παρουσιασθώμεν
εις τον προκάτοχον σας και να εκφράσωμεν την
ευαρέστησιν μας διά το άγγελμα της προσαρτήσεως της
νήσου εις την Αγγλίαν, διότι εθεωρήσαμεν το γεγονός

τούτο ως σταθμόν αφ' ου ευκολώτερον θα μετέβαινεν την συμπάθειαν του Κυπριακού λαού υπέρ του αγώνος, τον οποίον διεξάγει η Μεγάλη Βρετανία μετά των συμμάχων της υπέρ της ελευθερίας των μικρών εθνών.

Σήμερον, λέγω, μετά εν έτος παρουσιαζόμεθα όπως παρακαλέσωμεν την Υμετέραν Εξοχότητα ίνα μεταβιβάση προς τον υπουργείον των Αποικιών το παρόν έγγραφον διά του οποίου εκφράζεται η ευγνωμοσύνη του Κυπριακού Λαού διά την απόφασιν της αγγλικής Κυβερνήσεως και του αγγλικού έθνους περί αποδόσεως της Νήσου εις την Μητέρα αυτής Ελλάδα και την αναγνώρισιν των εθνικών ημών δικαίων.

Το έγγραφο για τον υπουργό Αποικιών έχει ως εξής:

Λευκωσία τη **26/8** Νομβρίου **1915**

Προς τον εντιμότατον υπουργόν των Αποικιών,

Εντιμώτατε,

Οι Έλληνες βουλευταί Κύπρου μετά βαθυτάτης συγκινήσεως λαβόντες γνώσιν της γενναιόφρονος αποφάσεως της φιλελευθέρως προστάτιδος δυνάμεως προς απόδοσιν της Κύπρου εις την Μητέρα Πατρίδα συνήλθον εις Λευκωσίαν υπό την προεδρείαν της Αυτού Μακαριότητος του Αρχιεπισκόπου πάσης Κύπρου και διεσκεψθησαν επί της νέας ταύτης εκ μέρους της Μεγάλης Βρετανίας εμφανούς εκδηλώσεως των φιλελευθέρων και φιλελληνικών αυτής αισθημάτων.

Ο ελληνικός Κυπριακός λαός, εντιμώτατε, των αισθημάτων και φρονημάτων των οποίων πιστή ερμηνεύς γίνεται και σήμερον η εκκλησία και η λαϊκή αντιπροσωπεία, παρακαλεί όπως επιτραπή αυτώ να υποβάλη προ των βαθμίδων του ενδόξου αγγλικού θρόνου και να εκδηλώση τη Υμετέρα εντιμότητι και δι' αυτής τη αγγλική Κυβερνήσει και τω αγγλικώ έθνει την ανεκκάλητον χαράν, υφ' ης κατέχεται και την ζωηράν ευγνωμοσύνην, ήτις πληροί τη καρδίαν αυτού διά την κατά τρόπον τόσον έμπρακτον και γενναίον, αναγνώρισιν των εθνικών αυτού δικαίων, ων την πλήρωσιν από της πρώτης ημέρας της αγγλικής κατοχής εβάσισεν εις την φιλελευθέραν αντίληψιν της

μεγάλης αυτού προστάτιδος ης τοσαύτα κατά καιρούς έσχε δείγματα ο ελληνισμός.

Το βαρυσήμαντον τούτο γεγονός, εντιμότητα, όπερ συνεκλόνησε βαθύτατα την Κυπριακήν ψυχήν και επέρρωσε την γνώμην ημών, ήτις είναι και γνώμη του έθνους και τα αισθήματα ημών, άτινα είναι και του έθνους αισθήματα προς την Μεγάλην Βρετανίαν αποτελεί δι'ημάς το ευχαριστότερον σημείον της ιστορίας της πατρίδος ημών αφότου αύτη απώλεσε την εθνικήν αυτής ελευθερίαν, συνάμα δε και τον τελειωτικόν σταθμόν της πληρώσεως της απ' αιώνων αναμενομένης εθνικής ημών αποκαταστάσεως.

Επί τη περιστάσει ταύτη, εντιμώτατε, επιθυμούμεν άπαξ έτι να γίνωμεν ερμηνείς των αισθημάτων του λαού και να δηλώσωμεν κατά τας ιστορικής ταύτας στιγμάς μετά πάσης συμπαθείας ο ελληνικός της Κύπρου λαός παρακολουθεί τον αγώνα της Αγγλίας και των συμμάχων κρατών, τον οποίον θεωρεί ίδιον αγώνα, διότι είναι αγών υπέρ των μεγάλων αρχών και ιδεών της ελευθερίας και του πολιτισμού, αίτινες υπήρξαν το σύμβολον και το ιδεώδες του ελληνικού κόσμου από της εις τον κόσμον αυτού εμφανίσεως.

Προν θεόν παρακλήτωρ
Αρχιεπίσκοπος Κύπρου
Διατελούμεν εντιμότητα Κυριε
ταπεινότατοι Υμών θεράποντες
Οι Έλληνες βουλευταί.

(Μεετατώπιση εγγράφου στον υπουργό Αποικιών)

Εντιμότητα,

Οι Έλληνες βουλευτές Κύπρου με βαθύτατη συγκίνηση αφού λάβαμε γνώση της γενναιόφρονος απόφασης της φιλελεύθερης προστάτιδας δύναμης προς απόδοση της Κύπρου στη Μητέρα Πατρίδα συνήλθαν στη Λευκωσία υπό την προεδρεία της Αυτού Μακαριότητος του Αρχιεπισκόπου πάσης Κύπρου και διεσκέφθησαν επί της νέας αυτής από μέρους της Μεγάλης Βρετανίας εμφανούς εκδήλωσης των φιλελεύθερων και

φιλελληνικών της αισθημάτων.

Ο ελληνικός Κυπριακός λαός, εντιμότετε, των αισθημάτων και φρονημάτων των οποίων η Εκκλησία και η λαϊκή αντιπροσωπεία γίνεται και σήμερα πιστή ερμηνεύς, παρακαλεί όπως επιτραπεί έτσι να υποβάλει ενώπιον των βαθμίδων του ένδοξου αγγλικού θρόνου και να εκδηλώσει στην εντιμότητά σας και δι' αυτής στην αγγλική Κυβέρνηση και στο αγγλικό έθνος την ανείπωτη χαρά, υπό την οποία κατέχεται και τη ζωηρή ευγνωμοσύνη, η οποία πληρώνει την καρδιά του για την αναγνώριση κατά τρόπο τόσο έμπρακτο και γενναίο, των εθνικών του δικαίων, των οποίων την πλήρωση από την πρώτη ημέρα της αγγλικής κατοχής βάσισε στη φιλελεύθερη αντίληψη της μεγάλης του προστάτιδος της οποίας τόσα κατά καιρούς είχε δείγματα ο ελληνισμός.

Το βαρυσήμαντο αυτό γεγονός, εντιμότετε, το οποίο συγκλόνησε βαθύτατα την Κυπριακή ψυχή και επέρρωσε τη γνώμη μας, η οποία είναι και γνώμη του έθνους και τα αισθήματα μας, τα οποία είναι και αισθήματα του έθνους προς τη Μεγάλη Βρετανία αποτελεί γι μάζ το ευχαριστότερο σημείο της ιστορίας της πατρίδας μας αφότου αυτή απώλεσε την εθνική της ελευθερία, συνάμα δε και τον τελειωτικό σταθμό της πλήρωσης της αναμενόμενης από αιώνων εθνικής μας αποκατάστασης.

Με την περίσταση αυτή εντιμότετε, επιθυμούμε για μια ακόμη φορά να γίνουμε ερμηνείς των αισθημάτων του λαού και να δηλώσουμε κατά τις ιστορικές αυτές στιγμές με κάθε συμπάθεια ο ελληνικός λαός της Κύπρου παρακολουθεί τον αγώνα της Αγγλίας και των συμμάχων κρατών, τον οποίο θεωρεί ίδιο αγώνα, διότι είναι αγώνας υπέρ των μεγάλων αρχών και ιδεών της ελευθερίας και του πολιτισμού, οι οποίες υπήρξαν το σύμβολο και το ιδεώδες του ελληνικού κόσμου από της εμφάνισης του στον κόσμο.

Τα τηλεγραφήματα προς τις δυο Βουλές της Βρετανίας έχουν ως εξής:

"Ο ελληνικός Κυπριακός λαός, λαβών γνώσιν της γενναιόφρονος αποφάσεως της Μεγάλης Βρετανίας, όπως αποδώσει την Κύπρον εις την Μητέρα αυτής Ελλάδα, εκφράζει προς την Υμετέραν εντιμότητα και δι' Υμών εις τα εντιμότετα Μέλη της αγγλικής Βουλής την βαθυτάτην αυτού ευγνωμοσύνην και αποστέλλει χαιρετισμόν τιμής και θαυμασμού προς την Μεγάλην Βρετανίαν αγωνιζομένην υπέρ των ιδεών της ελευθερίας και του πολιτισμού, αίτινες απετέλεσαν ανέκαθεν και της Ελληνικής Φυλής το ιδεώδες".

Εν Λευκωσία τη **26/8** Νοεμβρίου **1915**

Αρχιεπίσκοπος Κύπρου και Έλληνες βουλευτές.

(Μεταγλώττιση)

"Ο ελληνικός Κυπριακός λαός, αφού έλαβε γνώση της γενναιόφρονος απόφασης της Μεγάλης Βρετανίας, όπως αποδώσει την Κύπρο στη Μητέρα της Ελλάδα, εκφράζει προς την εντιμότητα σας και μέσω Σας στα εντιμότετα Μέλη της αγγλικής Βουλής τη βαθυτάτη του ευγνωμοσύνη και αποστέλλει χαιρετισμό τιμής και θαυμασμού προς τη Μεγάλη Βρετανία που αγωνίζεται υπέρ των ιδεών της ελευθερίας και του πολιτισμού, οι οποίες αποτέλεσαν ανέκαθεν και το ιδεώδες της Ελληνικής Φυλής".

Ο Αρμοστής αντίκοψε τους Έλληνες κυπρίους κατά τη συνάντησή τους και είπε σ' αυτούς, σύμφωνα με επίσημη ανακοίνωση που εκδόθηκε ότι μια και η προσφορά έγινε και απορρίφθηκε, οι Κύπριοι πρέπει τώρα να εφαρμόσουν πλήρως τις υποχρεώσεις τους ως βρετανών υπηκόων.

Αναφερόταν στην ανακοίνωση για τη συνάντηση της **9ης** Νοεμβρίου **1915** που είχε εκδοθεί από τη διοίκηση Λευκωσίας:

"Η Αυτού Εξοχότης, ο Μέγας Αρμοστής, εδέχθη την Αυτού Μακαριότητα τον Αρχιεπίσκοπο πάσης Κύπρου και τα ελληνικά Μέλη του Νομοθετικού Συμβουλίου, οίτινες με εκφράσεις πίστης, παρουσίασαν

Προσφώνηση προς διαβίβαση προς τον υπουργό των Αποικιών.

Η Προσφώνηση εκφράζει τη βαθειά τους συγκίνηση και την ευγνωμοσύνη τους προς το Βρετανικό θρόνο και τη Βρετανική Κυβέρνηση και τον βρετανικό λαό για τη γενναίοφρονη προσφορά της παραχώρησης προς την Ελλάδα της Κύπρου και προσθέτει, ότι ο ελληνικός λαός της Κύπρου, παρακολουθεί με ολόψυχη συμπάθεια τον αγώνα τον οποίο η Αγγλία και οι Σύμμαχοι της διεξάγουν υπέρ των μεγάλων αρχών της ελευθερίας και του πολιτισμού, οι οποίοι υπήρξαν για όλους τους αιώνες τα ιδιαιώδη που καθηδηγούν τον ελληνικό κόσμο.

Η Αυτού Εξοχότης, αφού ευχαρίστησε την Αυτού Μακαριότητα και τα Μέλη για τις εκφράσεις πίστης τους, παρατήρησε ότι λαμβανομένων υπόψη των αναγγελομένων επισήμων δηλώσεων ότι τέτοια προσφορά έγινε και απερρίφθη και κατέστη άκυρη, οι Έλληνες Κύπριοι θέλουν, αναμφίβολα να αναγνωρίσουν τώρα, με πληρέστατο τρόπο, τις υποχρεώσεις τους ως βρετανών υπηκόων.

Ιδιαίτερα η Αυτού Εξοχότης εξέφρασε την επιθυμίαν, όπως αποφύγουν κατά την παρούσα κρίσιμη περίσταση οποιεσδήποτε δημόσιες εκφράσεις φυλετικού αισθήματος που δύνανται να ερμηνευθούν ότι μειώνουν την πολιτική τους πιστότητα ή δύνανται να διαταράξουν την ευθικτικότητα οποιωνδήποτε από τους συνυπηκόους τους ή να συνεπαγάγουν ανησυχίαν μεταξύ των αμαθεστέρων και ευερεθιστοτέρων τάξεων του πληθυσμού.

Η Αυτού Μακαριότης διαβεβαίωσε την Αυτού Εξοχότητα, ότι οι Έλληνες καμιά αφορμή ταραχής δεν θα δώσουν στο λαό και τα άλλα Μέλη της Πρεβείας επανάλαβαν την αναγνώριση της Βρετανικής τους υπηκοότητας και ζήτησαν συνέχιση της φιλελεύθερης στάσης που τηρείται από τη βρετανική διοίκηση".